

Eesti filoloogia õppekava bakalaureuseeksami kirjeldus

Eesti filoloogia eriala bakalaureuseksam koosneb **uurimistööst** ja **auditoorsest eksamist**.

Auditoorsed eksamid on peaerialadele – vastavalt eesti keele ja kirjanduse peaeriala ning referenttoimetaja peaeriala – erinevad.

Eksamiosade osakaalud:

- Uurimistöö (50%, 3 EAP)
- Auditoorne eksam (50%, 3 EAP)
  - eesti filoloogia erialal (1,5 EAP kirjalik osa: eesti keele ülesanded ja 1,5 EAP suuline osa: eesti kirjanduse ülesanded)
  - referent-toimetaja erialal (1 EAP refereerimisosa ja 2 EAP toimetamisosa: toimetamisülesanne ja vestlus)

Bakalaureuseeksami koondhinne pannakse pärast kõigiksamiosade – uurimistöö ja auditoorsed eksamiosad – sooritamist. Bakalaureuseeksami läbimiseks peavad kõigiksamiosade tulemused olema positiivsed, st eesti filoloogidel uurimistöö, eesti keele ülesanded ja eesti kirjanduse ülesanded; referent-toimetajatel refereerimisosa ja toimetamisosa.

Iga osa sisu, õpiväljundid ja nende hindamiskriteeriumid

I. Uurimistöö

1. **Uurimistöö kirjutamine.** Üliõpilane lõpetab õppejõu juhendamisel bakalaureuseseminaris alustatud uurimistöö, uurimistöö kogumahuks kujuneb niimoodi 6 EAP. Uurimistöö soovitavaks pikkuseks on 25 lk (1 lk = 1800 täheruumi) ilma lisadeta, millest bakalaureuseseminaris on soovitalt kirjutatud 10–12 lk. Uurimistöö koosneb sissejuhatuses, põhiosast, kokkuvõttest ja võõrkeelsest resümeest ja annab materjali analüüsides vastuse töös püstitatud uurimisküsimusele kasutades sobivat uurimismeetodit.
2. **Uurimistöö tuleb ettenähtud kuupäevaks saata e-posti teel oma õppenõustajale helina.puksmann@tlu.ee. Uurimistöö tuleb esitada PDF-formaadis. Esitada tohib uurimistöö, mille juhendaja on kaitsmisele lubanud.**
3. **Uurimistöö esitlemine.** Töö esitatakse eksamikomisjonile 5 päeva enne esitlemist. Üliõpilane esitleb oma uurimistööd eksamikomisjonile, vastab komisjoni esitatud täpsustavatele küsimustele. Diskussioonis eksamikomisjoniga peab üliõpilane oma argumente oskama põhjendada.

4. **Eksamikomisjon hindab uurimistööd**, võttes arvesse nii uurimistöö sisu, vormistust, korrektset keelekasutust kui ka töö esitlemist ja oma väidete põhjendamise oskust. Eksamiosa hinne teatatakse üliõpilasele pärast uurimistöö esitlemist.

Õpiväljundid: Üliõpilane oskab teha uurimistööd, sh püstitada uurimisküsimusi, valida sobiv meetod ja materjal, analüüsida materjali, esitada tulemusi süsteemselt ja üldistatult. Üliõpilane oskab oma töö kohta käivatele küsimustele vastata, oma seisukohti põhjendada.

Hindamiskriteeriumid

A – Uurimistöö teema on aktuaalne, probleemiasetus suurepärase. Valitud meetod ja teooriataust sobib materjaliga. Töö struktuur on loogiline, materjali on piisavalt ja analüüs on väga põhjalik ja originaalne. Uurimistöö tulemused on esitatud selgelt, loogiliselt ja veenvalt. Kasutatud kirjanduse maht on piisav ja asjakohane. Uurimistöö viitamine, stiil ja vormistus on korrektsed. Uurimistöö esitlemisel oskab üliõpilane on töö põhiseisukohti selgelt põhjendada ja esitatud küsimustele suurepäraselt ja ammendavalt vastata.

B – Uurimistöö teema on aktuaalne, probleemiasetus väga hea. Valitud meetod ja teooriataust sobib materjaliga. Töö struktuur on loogiline, materjali on piisavalt ja analüüs on põhjalik, kuid on väiksemaid mittepõhimõttelisi puudujääke. Uurimistöö tulemused on esitatud hästi, kuid on mõningat ebaselgust. Kasutatud kirjanduse maht on piisav ja asjakohane. Uurimistöö viitamine, stiil ja vormistus on korrektsed. Uurimistöö esitlemisel oskab üliõpilane on töö põhiseisukohti selgelt põhjendada ja esitatud küsimustele väga hästi vastata.

C – Uurimistöö teema on aktuaalne, probleemiasetus hea. Valitud meetod ja teooriataust sobib põhijoontes materjaliga. Töö struktuur on enam-vähem loogiline, materjali on piisavalt ja analüüs on keskmisel tasemel. Uurimistöö tulemused on esitatud hästi, kuid on puudujääke. Kasutatud kirjanduse maht on hea, kuid peaks olema asjakohasem. Uurimistöö viitamine, stiil ja vormistus on head. Uurimistöö esitlemisel oskab üliõpilane on töö põhiseisukohti üldiselt põhjendada ja esitatud küsimustele hästi vastata.

D – Uurimistöö teema ei ole eriti aktuaalne ja probleemiasetus on rahuldav. Valitud meetod ja teooriataust sobib materjaliga rahuldavalt. Töö struktuuris on ebakõlasid, materjali on rahuldavalt ja analüüs on alla keskmise taseme. Uurimistöö tulemused on esitatud rahuldavalt. Kasutatud kirjanduse maht on napp. Uurimistöö viitamine, stiil ja vormistus on rahuldavad. Uurimistöö esitlemisel oskab üliõpilane on töö põhiseisukohti üldiselt põhjendada ja esitatud küsimustele rahuldavalt vastata.

E – Uurimistöö teema ei ole eriti aktuaalne ja probleemiasetus on kasin. Valitud meetod ja teooriataust sobib materjaliga ainult tingimisi. Töö struktuuris on ebakõlasid, materjali on vähe, see pole esinduslik ja analüüs on alla keskmise taseme. Uurimistöö tulemused on esitatud suurte puudujääkidega. Kasutatud kirjanduse maht on napp ja ei ole ajakohane. Uurimistöö viitamine, stiil ja vormistus on suurte puudujääkidega. Uurimistöö esitlemisel on üliõpilane töö põhiseisukohtade põhjendamisel ebakindel ja esitatud küsimustele vastab nõrgal tasemel.

II. Auditoorne eksam

Auditoorne eksam toimub umbes nädal pärast uurimistöö esitlemist. Auditoorse eksami kirjalik osa toimub kõigile üliõpilastele ühises ruumis. Auditoorse eksami suuline osa toimub vestlusena graafiku järgi teistes ruumides.

Eesti keele ja kirjanduse peaeriala üliõpilaste auditoorne eksam koosneb 1,5 EAP ulatuses eesti keele ülesannetest ja 1,5 EAP ulatuses eesti kirjanduse ülesannetest.

Eesti keele ülesanne on üles ehitatud tekstianalüüsina. Üliõpilane saab ülesandeks analüüsida kolme eri ajastust pärit umbkaudu 1000 tähemärgi suurusega teksti nii sõna, vormi, lause kui ka teksti tasandil. Orienteeruv eksamiaeg 1 tund.

Õpiväljundid

Üliõpilane oskab määrata tekstitüübi, tunda ära teksti kontekstilisi seoseid ja oskab analüüsida teksti nii sõna, vormi, lause kui ka teksti tasandil.

Hindamiskriteeriumid

A – Üliõpilane oskab määrata tekstitüübi, paigutada teksti ajalistesse raamidesse, tunneb ära kõik tekstis esinevad muutevormid, lauseliikmed ja lausetüübid, oskab kirjeldada eri tüüpi konstruktsioone, tuua välja tekstis kasutatud sõnavara ning ortograafia erijooned ning suhestada eri keeletasandite elemendid teksti üldise olemuse ja eesmärgiga.

B – Üliõpilane oskab määrata tekstitüübi, paigutada teksti ajalistesse raamidesse, tunneb ära suurema osa tekstis esinevatest muutevormidest, lauseliikmetest ja lausetüüpidest, oskab kirjeldada enamikku tekstis esinevaid konstruktsioone, oskab tuua välja tekstis kasutatud sõnavara ning ortograafia erijooned.

C – Üliõpilane oskab määrata tekstitüübi, paigutada teksti umbkaudsetesse ajalistesse raamidesse, tunneb ära suurema osa tekstis esinevatest muutevormidest, lauseliikmetest ja lausetüüpidest, oskab kirjeldada mõnd tekstis esinevat konstruktsiooni, oskab tuua välja tekstis kasutatud sõnavara mõned erijooned.

D – Üliõpilane oskab määrata tekstitüübi, paigutada tekstid ajalisse järjekorda, tunneb ära suurema osa tekstis esinevatest muutevormidest, lauseliikmetest ja lausetüüpidest, oskab kirjeldada üksikuid tekstis esinevaid konstruktsioone, oskab tuua välja tekstis kasutatud sõnavara mõned erijooned.

E – Üliõpilane oskab määrata umbkaudse tekstitüübi, paigutada osa tekste umbkaudsetesse ajalistesse raamidesse, tunneb ära vähemalt 50% tekstis esinevatest muutevormidest, lauseliikmetest ja lausetüüpidest, oskab tuua välja tekstis kasutatud sõnavara üksiku erijoone.

Ettevalmistuseks

Ainete Eesti kirjakeel, Eesti keele struktuuri (eesti keele muutevormid, kategooriad, lausetüübid, lauseliikmed), tekstitüübid ja tekstiloomed (eri tekstitüübid ja nende tunnused), Eesti keele ajalugu ja variatiivsus materjalid.

Kirjandus

Mati Erelt, Tiit Hennoste, Liina Lindström, Helle Metslang, Renate Pajusalu, Helen Plado, Ann Veismann 2017. Eesti keele süntaks (lausetüübid, lauselühendid) Erelt, Mati, Tiiu Erelt, Kristiina Ross 2020. Eesti keele käsiraamat. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus (leksikoloogia, vormimoodustus)

Kasik, Reet, Mati Erelt, Tiiu Erelt 2007. Eesti keele väljendusõpetus kõrgkoolidele. Tartu (tekstiliigid)

Kasik, Reet 2007. Sissejuhatus tekstiõpetusse. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus (tekstitüübid ja nende tunnused)

Laanekask, Heli. Eesti kirjakeele kujunemine ja kujundamine 16.-19. sajandil (eesti kirjakeele olulised tekstid)

Erelt, Tiiu 2002. Eesti keelekorraldus. Ajalugu ja tänapäev. Lugemik. Tallinn Raag,

Raimo 2008. Talurahva keelest riigikeeleks. Tartu.

Kasik, Reet 2011. Stahli mantlipärijad. Eesti keele uurimise lugu. Tartu

Eesti kirjanduse ülesanne on suulise eksami vormis, mille jooksul üliõpilane pärast ettevalmistusaega (orienteeruv ettevalmistusaeg 1 tund) analüüsib suuliselt erinevaid kirjandustekste ja põhjendab eksamikomisjonile oma seisukohti.

Üliõpilane saab ülesande analüüsida kahe eri eesti autori teksti(katkendit) (1 teksti maht 1–3 lk) ja tõlgendada neid. Analüüsis tuleks silmas pidada järgmisi momente: luule puhul värsimõõt, stroofivorm, riimiskeem, kunstilised kujundid; proosa puhul aegruum, tegelased, tegevused, jutustaja positsioon, motiivid/teema(d,)/ideestik, keelekasutuse eripärad jms. Tõlgendus peab hõlmama analüüsitava teksti paigutamist kirjandusloolisse, ühiskondlikku, autori loominguloolisse konteksti, üldistamist. Kasuks tuleb teksti tõlgendamine oma isiklikust kogemusest lähtuvalt.

Üliõpilasel on võimalik analüüs ja tõlgendus kirjalikult kohapeal ette valmistada, tulemused esitab ta suuliselt eksamikomisjonile, kes vestleb üliõpilasega sel teemal, esitab täpsustavaid küsimusi ja hindab üliõpilase oskusi oma väiteid põhjendada.

Õpiväljundid

Üliõpilane oskab analüüsida ilukirjanduslikku teksti, tunneb teksti kontekstuaalseid ja ajastulisi seoseid, oskab analüüsida teksti poeetikat ning väljendada isiklikku tõlgendust.

Hindamiskriteeriumid

A – Üliõpilane oskab ilukirjandusteksti analüüsida suurepäraselt. Oskab seostada tekste ajastu ja kontekstiga, oskab analüüsida tekstide poeetikat väga põhjalikult, üliõpilase üldistus on väga kõrgel tasemel. Isiklik tõlgendus on originaalne ja veenev. Üliõpilane oskab täpsustavatele küsimustele suurepäraselt vastata ja oma väiteid veenvalt põhjendada.

B – Üliõpilane oskab ilukirjandusteksti analüüsida väga hästi. Oskab seostada tekste ajastu ja kontekstiga, oskab analüüsida tekstide poeetikat põhjalikult. Samas on analüüsis väiksemaid mittepõhimõttelisi puudujääke. Üliõpilase üldistus on väga heal tasemel ja isiklik tõlgendus on väga hea. Täpsustavatele küsimustele oskab üliõpilane hästi vastata ja oma väiteid põhjendada.

C – Üliõpilane oskab ilukirjandusteksti analüüsida keskmisel tasemel. Oskab seostada tekste ajastu ja kontekstiga, oskab analüüsida tekstide poeetikat, üliõpilase üldistus on heal tasemel. Isiklik tõlgendus on hea. Täpsustavatele küsimustele oskab üliõpilane keskmisel tasemel vastata ja oma väiteid põhjendada.

D – Üliõpilane oskab ilukirjandustekste analüüsida rahuldavalt. Tekstide seostamisel ajastu ja kontekstiga on puudujääke. Tekstide poeetika on analüüsitud rahuldavalt, üliõpilase üldistus on rahuldaval tasemel. Isiklik tõlgendus on kobav. Täpsustavatele küsimustele oskab üliõpilane rahuldavalt vastata, kuid oma väidete põhjendamisel on puudusi.

E – Üliõpilase ilukirjandustekstide analüüsi oskus on kasin. Tekstide seostamisel ajastu ja kontekstiga on tõsiseid puudujääke, puudub arusaam teoste kontekstist. Poeetika analüüs on kasin. Üliõpilase üldistus on nõrgal tasemel. Isiklik tõlgendus on ebaloogiline ja triviaalne. Üliõpilasel on tõsised raskused täpsustavatele küsimustele vastamisel ja oma väidete põhjendamisel.

Ettevalmistuseks

Loengukursuste Rahvaluule ja vanem kirjandus, Eesti kirjanduse uuenemine, Eesti kirjandus 20. sajandi teisel poolel ja Kirjandustekstide lähianalüüs materjalid.

Tekstikatked valitakse läbitud kirjanduskursuste jooksul loetud kohustuslike teoste hulgast.

Kirjandus

Eesti kirjanduslugu. Tallinn: Koolibri, 2001

Cornelius Hasselblatt, Eesti kirjanduse ajalugu. Tartu-Tallinn, 2016. Arne Merilai, Anneli Saro, Epp Annus, Poeetika. Tartu, 2003.

Bakalaureuseeksami koondhinne pannakse pärast mõlema eksamiosa – uurimistöö ja auditoorne eksam – sooritamist.

NB! Positiivne eksamitulemus eeldab kõigi kolme eksamiosa positiivset tulemust (1) uurimistöö, 2) eesti keele ülesanded ja 3) eesti kirjanduse ülesanded)

Referent-toimetaja peaeriala eksam koosneb

- refereerimisosast (1 EAP)
- toimetamisosast (2 EAP: toimetamisülesanne ja vestlus)

Kirjaliku osa ja vestluse vahel on aeg 1 tund. Kirjaliku osa orienteeruv aeg 2,5 tundi.

1) **Toimetamiseks** saab üliõpilane refereerimistekstiga sisuliselt seotud tarbeteksti (maht u 1800 täheruumi). Tekst tuleb keeleliselt toimetada auditoorselt. Teksti toimetamise ajal on võimalik üliõpilasel kasutada abiallikaid (nii raamatuid kui ka veebiallikaid, internetiühendusega arvutit) ja teha märkmeid põhjendustega, millest toimetamisel lähtuti, milliseid abiallikaid kasutati, millised olid teksti peamised keeleprobleemid ja veatüübid. (Aega 1,5 tundi)

Õpiväljundid

Üliõpilane oskab teksti toimetada, kasutada abimaterjale ning enda parandusi analüüsida ja põhjendada.

Hindamiskriteeriumid

A – Toimetatud tekst on ladus ja korrektne ning seal ei leidu keele- ja õigekirjavigu. Teksti sisulistele probleemidele (nt ülesehituse ebaloomilisus) on tähelepanu pööratud. Tekst on pärast paranduste sisseviimist trükikõlblik.

B – Toimetatud tekst on üldiselt ladus ja korrektne, kuid seal esineb üksikuid õigekirjavigu. Teksti sisulistele probleemidele (nt ülesehituse ebaloomilisus) on tähelepanu pööratud.

C – Toimetatud tekst on üldiselt ladus ja korrektne, kuid seal esineb üksikuid keele- ja õigekirjavigu. Teksti sisulistele probleemidele (nt ülesehituse ebaloomilisus) on tähelepanu pööratud.

D – Toimetatud tekst on üldiselt ladus ja korrektne, kuid seal leidub paar-kolm keele- ja õigekirjaviga. Teksti sisulistele vajakajäämistele tähelepanu pööratud ei ole.

E – Toimetatud tekst on üldiselt ladus ja korrektne, kuid seal leidub mitu arusaamist takistavat keele- ja õigekirjaviga. Teksti sisulistele vajakajäämistele tähelepanu pööratud ei ole.

2) **Refereerimisülesandega** kontrollitakse üliõpilase oskust refereerida eri tüüpi eesti- ja ingliskeelseid tekste (kokku 3 teksti). Refereeringu maht on 400-450 sõna. (Aega 1 tund)

Õpiväljundid

Üliõpilane oskab refereerida eesti- ja ingliskeelseid tekste, koostada ladusast, süsteemselt üles ehitatud ja keeleliselt korrektset refereeringut.

Hindamiskriteeriumid

A – Üliõpilase refereering sisaldab kõiki olulisi alustekstides sisalduvaid mõtteid ja andmeid. Kõige olulisem on tekstis selgelt esitatud. Refereering on loogilise ülesehitusega ning keeleliselt ladus ja korrektne.

B – Üliõpilase refereering sisaldab olulisi alustekstides sisalduvaid mõtteid ja andmeid. Kõige olulisem on tekstis selgelt esitatud. Refereering on loogilise ülesehitusega ning keeleliselt üldiselt ladus ja korrektne, kuid seal võib esineda üksikuid keelevigu.

C – Üliõpilase refereering sisaldab suuremat osa alustekstides sisalduvatest mõtetest ja andmetest. Oluline info on tekstis olemas, kuid see ei ole piisavalt selgelt esile toodud. Refereering on loogilise ülesehitusega ning keeleliselt üldiselt ladus ja korrektne, kuid seal võib esineda üksikuid kohmakaid lauseid ja vähesel hulgal keelevigu.

D – Üliõpilase refereering sisaldab suuremat osa alustekstides sisalduvatest mõtetest ja andmetest. Oluline info ei tule tekstis selgelt esile. Refereering on üldiselt loogilise ülesehitusega, kuid seal esineb üksikuid ebaselge ülesehitusega kohti. Üliõpilase tekst on keeleliselt arusaadav, kuid seal võib esineda üksikuid kohmakaid lauseid ja keelevigu.

E – Üliõpilase refereering sisaldab juhusliku valiku alustekstides sisalduvatest mõtetest ja andmetest. Oluline info ei tule tekstis selgelt esile. Refereering on üldiselt loogilise ülesehitusega, kuid seal esineb ebaselge ülesehitusega kohti. Üliõpilase tekst on keeleliselt arusaadav, kuid kohati kohmakas ja keelevigadega.

3) **Vestluse** käigus hinnatakse üliõpilaste oskust

a) tekstis tehtud parandusi põhjendada (nt lähtumine tekstiliigist, teksti sihtrühmast vms);

- b) anda ülevaade kasutatud abiallikatest, neid allikaid leida ja kriitiliselt hinnata;
- c) tehtud parandusi liigitada, tuua välja peamised teksti keeleprobleemid;
- d) selgitada enda seisukohti (nt teksti autorile või komisjonile) neutraalsel ja asjatundlikul viisil.

Hindamiskriteeriumid

A – Üliõpilane oskab põhjendada tehtud parandusi teksti liigist ja sihtrühmast lähtuvalt. Annab ammendava ülevaate kasutatud allikatest ja tunneb vastava valdkonna potentsiaalseid andmeallikaid. Oskab tuua välja teksti kõik veatüübid. Selgitab enda tehtud parandusi arusaadavalt ja neutraalsel viisil.

B – Üliõpilane oskab põhjendada tehtud parandusi teksti liigist ja sihtrühmast lähtuvalt. Annab ülevaate kasutatud allikatest ja tunneb vastava valdkonna peamisi potentsiaalseid andmeallikaid. Oskab tuua välja teksti peamised veatüübid. Selgitab enda tehtud parandusi arusaadavalt ja neutraalsel viisil.

C – Üliõpilane oskab põhjendada tehtud parandusi teksti liigist või sihtrühmast lähtuvalt. Annab ülevaate kasutatud allikatest ja tunneb vastava valdkonna peamisi potentsiaalseid andmeallikaid. Oskab tuua välja teksti peamised veatüübid. Selgitab enda tehtud parandusi arusaadavalt ja üldiselt neutraalsel viisil, kuid võib kohati kalduda hinnangulisusse.

D – Üliõpilane oskab põhjendada peamisi tehtud parandusi teksti liigist või sihtrühmast lähtuvalt. Oskab nimetada mõned kasutatud allikat. Oskab tuua välja teksti mõned peamised veatüübid. Selgitab enda tehtud parandusi, kuid on selgitamisel ebakindel ja kohati hinnanguline.

E – Üliõpilane oskab põhjendada tehtud parandusi üldsõnaliselt, võib olla tekstiliigilisuse ja sihtrühma kirjeldamisel ebakindel. Oskab nimetada mõned kasutatud allikat. Oskab tuua välja teksti mõned peamised veatüübid. Oskab selgitada ainult osa enda tehtud parandusi ja võib olla selgitamisel ebakindel ja kohati hinnanguline.

Ettevalmistuseks

Loengukursuste Keeleline toimetamine ja korrektuur, Eesti keel asjaajamisekeelena (ametliku teksti nõuded), andmeallikad ja refereerimine (andmeallikate leidmine ja hindamine), Inglisekeelsete tekstide refereerimine (inglisekeelsete tekstide peamised tõlkeprobleemid, refereerimise üldpõhimõtted) materjalid.

Kirjandus

Erelt, M. 2006 Lause õigekeelsus
 Uuspõld, Ellen, Mund, Argo 2007. Õpetusi ja harjutusi algajale keeleteoimetajale. Tartu
 Eesti õigekeelsuskäsiraamat. <https://keeleabi.eki.ee/wiki/>

Erelt, T., Erelt, M. jt. 1996-2000 Keelenõuanne soovitab 1-5

NB! Positiivne eksamitulemus eeldab kõigi kolme eksamiosa positiivset tulemust (1) uurimistöö, 2) refereerimisülesanne ja 3) toimetamisülesanne + vestlus)